ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ

της 16ης Μαΐου 2000 *

Στην υπόθεση C-83/98 P,

Γαλλική Δημοκρατία, εκπροσωπούμενη από την K. Rispal-Bellanger, υποδιευθύντρια στη διεύθυνση νομικών υποθέσεων του Υπουργείου Εξωτερικών, και τους F. Million και J.-M. Belorgey, chargés de mission στην ίδια διεύθυνση, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο την Πρεσβεία της Γαλλίας, 8 B, boulevard Joseph II,

αναιρεσείουσα,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση αναιρέσεως που ασκήθηκε κατά της αποφάσεως που εξέδωσε στις 27 Ιανουαρίου 1998 το Πρωτοδικείο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (δεύτερο πενταμελές τμήμα) στην υπόθεση T-67/94, Ladbroke Racing κατά Επιτροπής (Συλλογή 1998, σ. II-1), και με την οποία ζητείται η μερική εξαφάνιση της αποφάσεως αυτής,

όπου οι έτεροι διάδικοι είναι:

Ladbroke Racing Ltd, με έδρα στο Λονδίνο (Ηνωμένο Βασίλειο), εκπροσωπούμενη από τους C. Vajda, QC, και S. Kon, solicitor, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο το δικηγορικό γραφείο Arendt και Medernach, 9-10, rue Mathias Hardt,

προσφεύγουσα στη δίκη ενώπιον του Πρωτοδικείου,

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

και

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους G. Rozet, νομικό σύμβουλο, και J. M. Flett, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον C. Gómez de la Cruz, μέλος της ίδιας υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

καθής στη δίκη ενώπιον του Πρωτοδικείου,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

συγκείμενο από τους G. C. Rodríguez Iglesias, Πρόεδρο, J. C. Moitinho de Almeida, D. A. O. Edward, L. Sevón και R. Schintgen, προέδρους τμήματος, P. J. G. Kapteyn (εισηγητή), J.-P. Puissochet, G. Hirsch, P. Jann, H. Ragnemalm και B. Σκουρή, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: Γ. Κοσμάς,
γραμματέας: R. Grass

έχοντας υπόψη την έκθεση του εισηγητή δικαστή,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 23ης Νοεμβρίου 1999,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 26 Μαρτίου 1998, η Γαλλική Δημοκρατία άσκησε, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 49 του Οργανισμού ΕΚ του Δικαστηρίου, αναίρεση κατά της αποφάσεως που εξέδωσε στις 27 Ιανουαρίου 1998 το Πρωτοδικείο στην υπόθεση T-67/94, Ladbroke Racing κατά Επιτροπής (Συλλογή 1998, σ. II-1, στο εξής: αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση), με την οποία ακύρωσε μερικώς την απόφαση 93/625/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 22ας Σεπτεμβρίου 1993, σχετικά με ορισμένες ενισχύσεις που χορηγήθηκαν από τη Γαλλική Κυβέρνηση υπέρ της επιχειρήσεως Pari mutuel urbain (PMU) και των ιπποδρομικών επιχειρήσεων (ΕΕ L 300, σ. 15, στο εξής: επίδικη απόφαση).

Περιστατικά και διαδικασία ενώπιον του Πρωτοδικείου

2 Με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, το Πρωτοδικείο προέβη στις ακόλουθες διαπιστώσεις:

«1 Η προσφεύγουσα, Ladbroke Racing Ltd (στο εξής: Ladbroke), είναι εταιρία αγγλικού δικαίου, ελεγχόμενη από τον όμιλο Ladbroke Group plc, μεταξύ των δραστηριοτήτων της οποίας περιλαμβάνεται η οργάνωση και η παροχή υπηρεσιών σχετικών με στοιχήματα επί των ιπποδρομιών στο Ηνωμένο Βασίλειο και σε άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

2 Το Pari mutuel urbain (στο εξής: PMU) είναι όμιλος οικονομικού σκοπού (στο εξής: ΟΟΣ), συγκείμενος από τις κυριότερες εταιρίες ιπποδρομιών στη Γαλλία (άρθρο 21 του διατάγματος 83-878, της 4ης Οκτωβρίου 1983, περί των εταιριών ιπποδρομιών και περί του αμοιβαίου στοιχήματος, στο εξής: διάταγμα 83-878), ο

οποίος έχει συσταθεί για τη διαχείριση των δικαιωμάτων των εταιριών αυτών στην οργάνωση αμοιβαίων στοιχημάτων εκτός ιπποδρομίου. Η εκ μέρους του PMU διαχείριση των δικαιωμάτων αυτών εξασφαλιζόταν αρχικώς υπό τη μορφή "κοινής υπηρεσίας" (διάταγμα της 11ης Ιουλίου 1930, περί της επεκτάσεως του αμοιβαίου στοιχήματος εκτός ιπποδρομίου). Κατά το άρθρο 13 του διατάγματος 74-954, της 14ης Νοεμβρίου 1974, περί των εταιριών ιπποδρομιών (στο εξής: διάταγμα 74-954), το PMU εξασφαλίζει κατ' αποκλειστικότητα, από την ημερομηνία αυτή, τη διαχείριση των δικαιωμάτων των εταιριών ιπποδρομιών επί των αμοιβαίων στοιχημάτων. Εξάλλου, η αποκλειστικότητα αυτή του PMU προστατεύεται διά της απαγορεύσεως σε άλλα πρόσωπα εκτός του PMU να συνομολογούν ή να δέχονται στοιχήματα επί των ιπποδρομιών (άρθρο 8 της κοινής υπουργικής αποφάσεως της 13ης Σεπτεμβρίου 1985, περί ρυθμίσεως του PMU). Η αποκλειστικότητα αυτή επεκτείνεται στα στοιχήματα που συνομολογούνται επί ιπποδρομιών που οργανώνονται στη Γαλλία, καθώς και στα στοιχήματα που συνομολογούνται στη Γαλλία επί ιπποδρομιών που οργανώνονται στην αλλοδαπή, τα οποία επίσης μπορούν να συνομολογούνται μόνο από τις εξουσιοδοτημένες εταιρίες και/ή το PMU (άρθρο 15, παράγραφος 3, του νόμου 64-1279, της 23ης Δεκεμβρίου 1964, περί των δημοσίων οικονομικών του 1965, και άρθρο 21, του προμνησθέντος διατάγματος 83-878).

3 Στις 7 Απριλίου 1989 επτά εταιρίες του ομίλου Ladbroke, μεταξύ των οποίων και η προσφεύγουσα, υπέβαλαν καταγγελία ενώπιον της Επιτροπής κατά ορισμένων ενισχύσεων, τις οποίες οι γαλλικές αρχές χορήγησαν στο PMU και οι οποίες δεν συμβιβάζονταν με την κοινή αγορά.

(...)

5 Με έγγραφο της 11ης Ιανουαρίου 1991, η Επιτροπή πληροφόρησε τις γαλλικές αρχές ότι αποφάσισε να κινήσει την προβλεπομένη από το άρθρο 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης ΕΟΚ διαδικασία όσον αφορά τα ακόλουθα επτά μέτρα υπέρ του PMU (ΕΕ C 38, σ. 3):

"1) ταμειακή διευκόλυνση στο πλαίσιο των προθεσμιών που καθορίστηκαν για την πληρωμή της εισφοράς υπέρ του δημοσίου Ταμείου, από το 1980 και 1981·

2) παραίτηση από την είσπραξη 180 εκατομμυρίων γαλλικών φράγκων στο πλαίσιο των εισφορών του 1986·

3) εξαίρεση από τον κανόνα [εκπτώσεως] του ΦΠΑ εντός ενός μηνός·

4) χρησιμοποίηση των αξήτητων κερδών για την πληρωμή συμπληρωματικής αποζημιώσεως για απολύσεις το 1985·

5) απαλλαγή όσον αφορά τη συμμετοχή των εργοδοτών στην προσπάθεια κατασκευής [κατοικιών]·

6) μη είσπραξη, κατά το διάστημα 1982 έως 1985, των ποσών που προέρχονται από την πρακτική που συνίσταται στη στρογγυλοποίηση των κερδών των παικτών προς το αμέσως κατώτερο [δέκατο της μονάδας]·

7) απαλλαγή από τον φόρο επί των εταιριών".

(...)

13 Στις 22 Σεπτεμβρίου 1993, η Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση 93/625/ΕΟΚ, με την οποία περατώθηκε η κινηθείσα κατά της Γαλλίας διαδικασία.

(...)

16 Με την προσβαλλομένη απόφαση, η Επιτροπή διέκρινε μεταξύ δύο κατηγοριών ποσών τα οποία παρακρατούνται από τα στοιχήματα που συνάπτονται επί των ιπποδρομιών, δηλαδή, αφενός, των "εισφορών" ή "κρατήσεων υπέρ του Δημοσίου", οι οποίες αντιπροσωπεύουν τα ποσά που αποτελούν τμήμα των γενικών δημοσίων εσόδων και, αφετέρου, των "λοιπών κρατήσεων" που αποτελούν τα διανεμόμενα στους παίκτες ποσά. Πράγματι, κατά την προσβαλλομένη απόφαση, ανά 100 [FRF] που τοποθετούνται σε στοιχήματα, το PMU κρατά 30 [FRF] περίπου και αποδίδει στους στοιχηματίζοντες 70 [FRF] περίπου. Από τα 30 [FRF] που κρατά, το PMU καλύπτει τα έξοδά του, ύψους 5,5 [FRF] περίπου, οι εθνικές αρχές και ο Δήμος του Παρισιού κρατούν 18 [FRF] περίπου και το υπόλοιπο διανέμεται στις επιχειρήσεις ιπποδρομιών.

17 Στη συνέχεια, η Επιτροπή υπογράμμισε ότι, μολονότι οι αγορές τυχερών παιχνιδιών ήσαν εκ παραδόσεως στεγανές ως εθνικές αγορές, τα ιπποδρομιακά στοιχήματα στα εθνικά ιπποδρόμια οργανώνονται, παρά ταύτα, σε διεθνές επίπεδο και ότι μόλις τον Ιανουάριο του 1989, με την ίδρυση του Pari mutuel international (στο εξής: PMI), εκδήλωσε το PMU ρητώς τη βούλησή του να επεκτείνει τις δραστηριότητές του εκτός Γαλλίας, συνάπτοντας συμφωνίες στη Γερμανία και στο Βέλγιο και ανταγωνιζόμενο έτσι άλλους οργανωτές στοιχημάτων, ειδικότερα δε τη Ladbroke (τμήμα III της προσβαλλομένης αποφάσεως).

18 Η Επιτροπή έκρινε ότι τρία από τα επτά μέτρα που έλαβε η Γαλλική Κυβέρνηση υπέρ του PMU, τα οποία αφορά η κινηθείσα δυνάμει του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης διαδικασία, αποτελούσαν κρατικές ενισχύσεις, υπό την έννοια του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

19 Ειδικότερα, η Επιτροπή έκρινε ότι η παραίτηση, από το 1982 έως το 1985, από τμήμα της εισφοράς (ύψους 315 εκατομμυρίων [FRF]) επί του προϊόντος της στρογγυλοποιήσεως των κερδών προς το αμέσως κατώτερο δέκατο της μονάδας, η οποία αποτελεί από το 1967, σύμφωνα με τον δημοσιονομικό νόμο της 17ης Δεκεμβρίου 1966, τμήμα των γενικών δημοσίων εσόδων, συνιστούσε ενίσχυση, διότι αποτελούσε "μέτρο περιορισμένης χρονικής διάρκειας [που αποσκοπούσε] στην επίλυση ενός συγκεκριμένου προβλήματος", δηλαδή στη

μηχανοργάνωση των εργασιών του PMU, προκειμένου αυτό να διευκολυνθεί στην ενίσχυση της θέσεώς του στην αγορά (τμήματα IV και V, σημείο 2).

20 Η Επιτροπή έκρινε επίσης ότι η εξαίρεση από τον κανόνα της εκπτώσεως του ΦΠΑ ένα μήνα αργότερα αποτελούσε ταμειακή διευκόλυνση εξομοιούμενη προς κρατική ενίσχυση, αλλ' ότι, όμως, αντισταθμίστηκε, από το 1989 μέχρι την κατάργησή της την 1η Ιουλίου 1993, από μια μόνιμη παρακαταθήκη στο δημόσιο Ταμείο (τμήματα IV και V, σημείο 6).

21 Τέλος, όσον αφορά την απαλλαγή του PMU από τη συμμετοχή στην προσπάθεια ανεγέρσεως κατοικιών, η Επιτροπή έκρινε ότι, μολονότι, μια απόφαση του Conseil d'État του 1962 επιβεβαίωσε τον αγροτικό χαρακτήρα των δραστηριοτήτων των εταιριών ιπποδρομιών, και, ως εκ τούτου, την απαλλαγή τους από τη συνεισφορά αυτή, η δραστηριότητα του ίδιου του PMU, δηλαδή η οργάνωση και η επεξεργασία στοιχημάτων, προδήλως δεν αποτελεί αγροτική δραστηριότητα και, ως εκ τούτου, δεδομένου ότι η επίμαχη απαλλαγή δεν δικαιολογείται από το καταστατικό του PMU, αποτελεί κρατική ενίσχυση (τμήματα IV και V, σημείο 7).

22 Ωστόσο, η Επιτροπή έκρινε ότι για τα τρία εν λόγω μέτρα μπορούσε να χορηγηθεί απαλλαγή δυνάμει του άρθρου 92, παράγραφος 3, στοιχείο γ', της Συνθήκης.

23 Όσον αφορά την ενίσχυση που συνίσταται στην παραίτηση από την είσπραξη του προϊόντος της στρογγυλοποιήσεως των κερδών στο αμέσως κατώτερο δέκατο της μονάδας, η Επιτροπή έκρινε ότι, μολονότι επρόκειτο περί ενισχύσεως υψηλής εντάσεως (περίπου 29 % του συνολικού κόστους της μηχανοργανώσεως), "δεδομένης της ανάπτυξης του ανταγωνισμού και των ανταλλαγών πριν ιδρυθεί το PMI τον Ιανουάριο του 1989, οι ενισχύσεις που χορηγήθηκαν από το 1982 έως το 1985 για τη μηχανοργάνωση του PMU δεν επέφεραν διαταραχή στην αγορά, αντίθετη προς το κοινό συμφέρον, λαμβανομένων υπόψη των άμεσων και έμμεσων συνεπειών που οι εν λόγω ενισχύσεις επιφέρουν στην ανάπτυξη του τομέα από την άποψη όλων των οικονομικών συνιστωσών του, περιλαμβανομένης της βελτίωσης της ιππικής γενεάς" (τμήμα VII, σημείο 1).

24 Όσον αφορά την εξαίρεση από τον κανόνα της κατά ένα μήνα αναβολής εκπτώσεως του ΦΑΠ, η Επιτροπή έκρινε ότι, για τους ίδιους λόγους με τους προβληθέντες όσον αφορά την προηγούμενη ενίσχυση, η ενίσχυση αυτή έπρεπε ωσαύτως να θεωρηθεί συμβατή με την κοινή αγορά, μέχρι τον Ιανουάριο του 1989. Ως προς το χρονικό διάστημα από το 1989 και μετά, τα βλαπτικά αποτελέσματα της εν λόγω ενισχύσεως στον ανταγωνισμό αντισταθμίστηκαν πλήρως από μια μόνιμη παρακαταθήκη στο δημόσιο Ταμείο (τμήμα VII, σημείο 2).

25 Όσον αφορά την ενίσχυση που συνίσταται στην απαλλαγή από τη συνεισφορά στην προσπάθεια ανεγέρσεως κατοικιών, η Επιτροπή έκρινε ότι, όπως η ενίσχυση που συνίσταται στην εξαίρεση από τον κανόνα της εκπτώσεως του ΦΠΑ έναν μήνα αργότερα, η ενίσχυση αυτή μπορούσε ωσαύτως να υπαχθεί στην παρέκκλιση του άρθρου 92, παράγραφος 3, στοιχείο γ', μέχρι το 1989, αλλά έπρεπε να κηρυχθεί ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά από το 1989 και μετά (τμήμα VII, σημείο 3).

26 Ωστόσο, όσον αφορά την επιστροφή της τελευταίας αυτής ενισχύσεως από το 1989 και μετά, η Επιτροπή έκρινε ότι, μολονότι δεν έπρεπε "να ζητηθεί η επιστροφή αυτής (...) από την ημερομηνία αυτή, δεδομένου ότι οι γαλλικές αρχές προέβαλαν την άποψη ότι η εν λόγω εισφορά δεν εισπράχθηκε για να τηρηθεί η απόφαση του Συμβουλίου Επικρατείας το 1962, όπως αναφέρθηκε ανωτέρω στο τμήμα IV, σημείο 7" (βλ., ανωτέρω, σκέψη 21), "από τις 11 Ιανουαρίου 1991 που κοινοποιήθηκε στις γαλλικές αρχές ότι τίθεται σε κίνηση η διαδικασία, το επιχείρημα αυτό δεν [μπορούσε] να ισχύει". Εξάλλου, η Επιτροπή εξέθεσε ότι δεν ήταν η ίδια σε θέση να προβεί σε ποσοτική εκτίμηση της επιστρεπτέας ενισχύσεως και ζήτησε από τις γαλλικές αρχές να προσδιορίσουν οι ίδιες το ποσό της και να της το γνωστοποιήσουν (τμήμα VIII).

27 Όσον αφορά τα λοιπά τέσσερα μέτρα, η Επιτροπή έκρινε ότι δεν πληρούνταν οι προϋποθέσεις για την εφαρμογή του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

28 Ως προς τα ποσά που αντιστοιχούν στα μη ζητηθέντα κέρδη, η Επιτροπή έκρινε ότι, κατά το μέτρο που τα ποσά αυτά θεωρούνταν ανέκαθεν ως κανονικά έσοδα, αποτελούσαν τμήμα των λοιπών κρατήσεων. Συνεπώς, η χρησιμοποίησή τους για την κάλυψη, μεταξύ άλλων, κοινωνικών δαπανών και εξόδων για την επίβλεψη, τον έλεγχο, την προώθηση της ιπποτροφίας, καθώς και για τη χρηματοδότηση των επενδύσεων που αφορούν την οργάνωση των ιπποδρομιών και του αμοιβαίου στοιχήματος, δεν μπορούσε να θεωρηθεί ως κρατική ενίσχυση, δεδομένου ότι δεν πληρούνταν το κριτήριο των κρατικών πόρων (τμήματα IV και V, σημείο 1).

29 Όσον αφορά την τροποποίηση της κατανομής των κρατήσεων υπέρ του Δημοσίου (βλ., ανωτέρω, σκέψη 16), η Επιτροπή εξέθεσε ότι τα φορολογικά καθεστώτα που εφαρμόζονται στις ιπποδρομίες υπάγονται στην αρμοδιότητα των κρατών μελών και ότι οι προς τα πάνω ή προς τα κάτω προσαρμογές των σταθερών φορολογικών συντελεστών δεν συνιστούν κρατικές ενισχύσεις, εφόσον έχουν ομοιόμορφη εφαρμογή σε όλες τις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις. Δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι υφίσταται κρατική ενίσχυση, παρά μόνον οσάκις μια σημαντική μείωση του φορολογικού συντελεστή μπορεί να οδηγήσει στην ισχυροποίηση της χρηματοοικονομικής καταστάσεως μιας επιχειρήσεως που κατέχει μονοπωλιακή θέση. Τούτο δεν συνέβη εν προκειμένω, κατά το μέτρο που η μείωση του 1984 της κρατήσεως υπέρ του Δημοσίου επί των στοιχημάτων ήταν περιορισμένη (περίπου 1,6 %) και διατηρήθηκε σταθερή στη συνέχεια και, ως εκ τούτου, δεν σκοπούσε στη χρηματοδότηση μιας συγκεκριμένης πράξεως. Οι γαλλικές αρχές ενήργησαν με σκοπό τη μόνιμη αύξηση των πόρων των δικαιούχων των λοιπών κρατήσεων. Έτσι, ενόψει της ιδιαιτερότητας της καταστάσεως των προσώπων που ευεργετούνται, το εν λόγω μέτρο δεν αποτελεί κρατική ενίσχυση, αλλά "μεταρρύθμιση υπό μορφή 'φορολογικής' προσαρμογής που δικαιολογείται από τη [φύση] και την οικονομία του εν λόγω συστήματος" (τμήματα IV και V, σημείο 3).

30 Όσον αφορά την απαλλαγή από τον φόρο επί των εταιριών, η Επιτροπή έκρινε ότι, κατά το μέτρο που ο φόρος αυτός "δεν [μπορούσε] να εφαρμοστεί στον [ΟΟΣ] PMU λόγω, ακριβώς, της νομικής του μορφής", η απαλλαγή αυτή έπρεπε "να θεωρείται ως μια συνέπεια της κανονικής εφαρμογής του γενικού φορολογικού καθεστώτος" (τμήμα V, σημείο 4).

31 Όσον αφορά τα ταμειακά πλεονεκτήματα που συνίστανται στη χορηγηθείσα άδεια αναβολής της καταβολής των κρατήσεων υπέρ του Δημοσίου, η οποία ισοδυναμεί με ταμειακή εισφορά αντιστοιχούσα στις εισπράξεις δύο μηνών περίπου και η οποία χορηγήθηκε στο PMU με αποφάσεις του Υπουργού επί του Προϋπολογισμού της 24ης Απριλίου 1980 και της 19ης Φεβρουαρίου 1982, η Επιτροπή έκρινε ότι, κατά το μέτρο που οι διευκολύνσεις αυτές είχαν ως αποτέλεσμα τη σταθερή αύξηση του μεριδίου των λοιπών κρατήσεων από το 1981, δεν αποτελούσαν "προσωρινή παραίτηση των δημόσιων αρχών από την είσπραξη των πόρων τους, ούτε και (...) μεμονωμένο μέτρο" και, ως εκ τούτου, έπρεπε να αξιολογηθούν κατά τον ίδιο τρόπο με το προηγούμενο μέτρο κατανομής των κρατήσεων (βλ., ανωτέρω, σκέψη 29) (τμήματα IV και V, σημείο 5).»

3 Υπό τις συνθήκες αυτές, ασκήθηκε ενώπιον του Πρωτοδικείου η προσφυγή με την οποία ζητούνταν η ακύρωση της επίδικης αποφάσεως, κατά το μέτρο που η Επιτροπή κρίνει με την απόφαση αυτή

1) ότι τα ακόλουθα μέτρα εκφεύγουν της εφαρμογής του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ):

α) ταμειακές διευκολύνσεις παρέχουσες στο PMU τη δυνατότητα να αναβάλει την καταβολή στο Δημόσιο ορισμένων εισφορών επί των στοιχημάτων·

β) απαλλαγή από τον φόρο επί των εταιριών·

γ) απαλλαγή από τον φόρο εισοδήματος·

δ) παραίτηση, το 1986, από την είσπραξη εισφορών επί των στοιχημάτων ύψους 180 εκατομμυρίων FRF·

ε) δικαίωμα του PMU να κρατά τα μη ζητηθέντα κέρδη·

στ) εξαίρεση από τον κανόνα της εκπτώσεως του ΦΠΑ ένα μήνα αργότερα, από την 1η Ιανουαρίου 1989·

2) ότι τα ακόλουθα μέτρα συμβιβάζονταν με την κοινή αγορά, δυνάμει του άρθρου 92 της Συνθήκης:

α) η στρογγυλοποίηση των κερδών των παικτών μεταξύ του 1982 και του 1985 προς το αμέσως κατώτερο δέκατο της μονάδας, που αντιπροσωπεύει 315 εκατομμύρια FRF·

β) η εξαίρεση από τον κανόνα της εκπτώσεως του ΦΠΑ ένα μήνα αργότερα, πριν από την 1η Ιανουαρίου 1989·

γ) η απαλλαγή από τη συμμετοχή των εργοδοτών στην προσπάθεια ανεγέρσεως κατοικιών, πριν από την 1η Ιανουαρίου 1989·

3) α) ότι, για την περίοδο προ της 11ης Ιανουαρίου 1991, δεν είναι αναγκαίο να επιστραφεί η χορηγηθείσα στο PMU ενίσχυση υπό τη μορφή απαλλαγής από τη συμμετοχή των εργοδοτών στην προσπάθεια ανεγέρσεως κατοικιών·

β) ότι η Επιτροπή δεν έχει υποχρέωση να καθορίσει η ίδια το ποσό της ενισχύσεως που συνίσταται στην απαλλαγή από τη συμμετοχή των εργοδοτών

στην προσπάθεια ανεγέρσεως κατοικιών, της οποίας την επιστροφή διέταξε η Επιτροπή για το μετά τις 11 Ιανουαρίου 1991 χρονικό διάστημα.

Η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση

4 Με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι ο χαρακτηρισμός εθνικού μέτρου ως κρατικής ενισχύσεως, ο οποίος, κατά τη Συνθήκη, απόκειται τόσο στην Επιτροπή όσο και στο εθνικό δικαστήριο, δεν μπορεί καταρχήν να δικαιολογήσει, ελλείψει ιδιαιτέρων συνθηκών οφειλομένων ιδίως στον περίπλοκο χαρακτήρα της επίμαχης κρατικής παρεμβάσεως, την αναγνώριση ευρείας διακριτικής ευχέρειας υπέρ της Επιτροπής. Υπέμνησε ότι είναι μεν αληθές ότι η φορολογία και η θέσπιση φορολογικών συστημάτων εμπίπτουν στην αρμοδιότητα των εθνικών αρχών, η άσκηση όμως της αρμοδιότητας αυτής μπορεί ενδεχομένως να αποδειχθεί ασυμβίβαστη προς το άρθρο 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης (σκέψεις 51 έως 54).

5 Υπό το φως των σκέψεων αυτών, το Πρωτοδικείο εξέτασε καταρχάς τα τρία κριτήρια στα οποία στηρίχθηκε η Επιτροπή για να εκτιμήσει αν η τροποποίηση της κατανομής των εισφορών που πραγματοποιήθηκε το 1985 και το 1986 εμπίπτει ή όχι στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης (σκέψεις 55 έως 66). Πράγματι, κατά την επίδικη απόφαση, το εν λόγω μέτρο δεν αποτελούσε καταρχάς παρά περιορισμένη μείωση του ποσοστού των εισφορών (περίπου 1,6 %), μη ενισχύουσα τη χρηματοοικονομική κατάσταση επιχειρήσεως κατέχουσας μονοπωλιακή θέση, είχε κατόπιν μόνιμο χαρακτήρα και, τέλος, δεν αποσκοπούσε στη χρηματοδότηση μιας μεμονωμένης πράξεως, αλλά στο να «αυξήσει τα έσοδα των δικαιούχων των λοιπών κρατήσεων» (βλ. σκέψη 51).

6 Συναφώς, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι τα τρία προαναφερθέντα κριτήρια, όπως εφαρμόστηκαν στην προκειμένη περίπτωση, δεν μπορούσαν να δικαιολογήσουν το συμπέρασμα της Επιτροπής ότι η μείωση του ποσοστού της εισφοράς δεν αποτελούσε ενίσχυση, κατά την έννοια του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης, αλλά

ήταν παρεμφερής με μια μεταρρύθμιση υπό μορφή φορολογικής προσαρμογής, δικαιολογούμενη από τη φύση και την οικονομία του εν λόγω συστήματος (σκέψη 62).

7 Δεύτερον, όσον αφορά τις ταμειακές διευκολύνσεις που επιτρέπουν στο PMU να αναβάλει την καταβολή ορισμένων εισφορών επί των στοιχημάτων, το Πρωτοδικείο έκρινε καταρχάς ότι το γεγονός και μόνον ότι το μέτρο αυτό εμπίπτει σε ένα ειδικό καθεστώς, προοριζόμενο να διέπει μόνον τον οικείο τομέα, και δεν συνιστά παρέκκλιση από το γενικό φορολογικό καθεστώς, δεν το εξαιρεί από την εφαρμογή του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης (σκέψεις 74 έως 77).

8 Κατά το Πρωτοδικείο λοιπόν, ένα κρατικό μέτρο, είτε μόνιμο είτε προσωρινό, το οποίο έχει ως αποτέλεσμα την απονομή χρηματοοικονομικών πλεονεκτημάτων σε μια επιχείρηση και τη βελτίωση της χρηματοοικονομικής της καταστάσεως, αποτελεί κρατική ενίσχυση, κατά την έννοια του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης, και, ως εκ τούτου, η διάκριση μεταξύ μόνιμης και προσωρινής μεταβολής του τρόπου καταβολής των εισφορών δεν αποτελεί επαρκές κριτήριο για τον αποκλεισμό της εφαρμογής, εν προκειμένω, της διατάξεως αυτής (σκέψη 78).

9 Κατόπιν, όσον αφορά το γεγονός ότι η τροποποίηση του καθεστώτος της καταβολής στο δημόσιο Ταμείο των κρατήσεων υπέρ του Δημοσίου δεν αποτέλεσε μεμονωμένο και κατά παρέκκλιση μέτρο, αλλά γενικής φύσεως τροποποίηση του φορολογικού καθεστώτος προς όφελος του τομέα των ιπποδρομιών στο σύνολό του, το Πρωτοδικείο επισήμανε ότι, αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς της Επιτροπής, η επίδικη απόφαση δεν περιλαμβάνει καμία σχετική σκέψη και ότι κατά την απόφαση αυτή, η μετάθεση της καταβολής των οφειλομένων ποσών στο δημόσιο Ταμείο χορηγήθηκε από τον Υπουργό επί του προϋπολογισμού αποκλειστικώς προς όφελος του PMU. Το γεγονός ότι ο θεσμός του αμοιβαίου στοιχήματος στη Γαλλία μπορεί να παράσχει, κατά κανόνα, πλεονεκτήματα όχι μόνο στα μέλη του PMU αλλά επίσης, εμμέσως, στις εταιρίες που δεν είναι μέλη του PMU δεν αποτελεί, κατά το Πρωτοδικείο, καθοριστικό στοιχείο εκτιμήσεως (σκέψη 79).

10 Τέλος, όσον αφορά το επιχείρημα της Επιτροπής ότι η εν λόγω κρατική παρέμβαση εντασσόταν στο πλαίσιο μιας ιδιαζόντως βαριάς φορολογήσεως του τομέα των ιπποδρομιών, η οποία ήταν σαφώς υψηλότερη από τη φορολόγηση άλλων τομέων, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι το επιχείρημα αυτό το οποίο προβλήθηκε για πρώτη φορά ενώπιον του Πρωτοδικείου, χωρίς να συνοδεύεται από επαρκή αποδεικτικά στοιχεία, δεν μπορεί, αφ' εαυτού, να θεμελιώσει το βάσιμο της απόψεως της Επιτροπής (σκέψη 81).

11 Τρίτον, όσον αφορά τη θέση στη διάθεση του PMU των μη αναζητηθέντων κερδών, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι τέτοια έσοδα δεν μπορούν να θεωρηθούν ως «κανονικά έσοδα» αναλογούντα στις εταιρίες ιπποδρομιών και στο PMU, αλλά ως «κρατικοί πόροι», των οποίων η ενδεχόμενη απόδοση στο δημόσιο Ταμείο εξαρτάται από το αν πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις που καθορίζει ο νομοθέτης (σκέψεις 105 έως 108). Κατά το Πρωτοδικείο, το ίδιο αυτό συμπέρασμα μπορεί επίσης να συναχθεί από την απόφαση του Γάλλου νομοθέτη να διευρύνει τις δυνατότητες χρήσεως των μη αναζητηθέντων κερδών σε ορισμένες δραστηριότητες κοινωνικής φύσεως των εταιριών ιπποδρομιών (σκέψεις 109 έως 110).

12 Το Πρωτοδικείο συνήγαγε ότι το συμπέρασμα της Επιτροπής ότι το εν λόγω μέτρο, μολονότι σκοπεί στη χρηματοδότηση των κοινωνικών δαπανών των εταιριών ιπποδρομιών που συνδέονται με την οργάνωση του αμοιβαίου στοιχήματος, δεν συνιστά κρατική ενίσχυση, ελλείψει μεταβιβάσεως κρατικών πόρων, στηρίζεται σε εσφαλμένη βάση (σκέψη 111).

13 Τέταρτον, όσον αφορά την εξαίρεση από τον κανόνα της εκπτώσεως του ΦΠΑ ένα μήνα αργότερα, μετά την 1η Ιανουαρίου 1989, το Πρωτοδικείο διαπίστωσε ότι από τον φάκελο της υποθέσεως συνήγετο ότι η μόνιμη παρακαταθήκη στο δημόσιο Ταμείο στην οποία ήταν υποχρεωμένες να προβαίνουν οι εταιρίες ιπποδρομιών ως αντιστάθμισμα για την εξαίρεση που τους είχε παραχωρηθεί την 1η Αυγούστου 1969 υφίστατο όχι από το 1989, αλλά από το 1969, όπως δέχθηκε η Επιτροπή κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, και ότι η επίδικη απόφαση περιείχε συνεπώς πρόδηλο σφάλμα ως προς το σημείο αυτό (σκέψεις 118 και 119).

14 Ελλείψει εμπεριστατωμένης εξετάσεως από την Επιτροπή του κατά πόσο η μόνιμη παρακαταθήκη είχε, προ του 1989, ως αποτέλεσμα την εξουδετέρωση των ταμειακών πλεονεκτημάτων που απέρρεαν από την αναβολή εκπτώσεως του ΦΠΑ, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι δεν ήταν σε θέση να αποφανθεί επί του αν υπήρχε επί του σημείου αυτού κρατική ενίσχυση. Δεδομένου ότι η εκ μέρους της Επιτροπής εκτίμηση του εν λόγω μέτρου ήταν, εν πάση περιπτώσει, εσφαλμένη, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι έπρεπε να γίνει δεκτό το αίτημα της προσφεύγουσας και να ακυρωθεί το τμήμα αυτό της επίδικης αποφάσεως (σκέψεις 120 έως 122).

15 Τέλος, όσον αφορά την υποχρέωση αναζητήσεως μιας ενισχύσεως ασυμβίβαστης με την κοινή αγορά, το Πρωτοδικείο εξέτασε αν η Επιτροπή, όταν λαμβάνει απόφαση διατάσσουσα στο οικείο κράτος μέλος να αναζητήσει τέτοια ενίσχυση, μπορεί να περιορίσει κατά χρόνο τα αποτελέσματα της αποφάσεως αυτής, με την αιτιολογία ότι το περιεχόμενο μιας αποφάσεως εθνικού δικαστηρίου μπορούσε, κατά την άποψη του οικείου κράτους μέλους, να δημιουργήσει στον αποδέκτη της ενισχύσεως δικαιολογημένη εμπιστοσύνη ως προς τη νομιμότητά της (σκέψη 180).

16 Αφού υπέμνησε τη σχετική νομολογία, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι δεν απόκειται στο οικείο κράτος μέλος, αλλά στην ωφελούμενη επιχείρηση, να επικαλεστεί εξαιρετικές περιστάσεις που υπήρξαν ικανές να στηρίξουν τη δικαιολογημένη εμπιστοσύνη της, για να αντιταχθεί στην απόδοση παράνομης ενισχύσεως, αυτό δε στο πλαίσιο των διαδικασιών ενώπιον των κρατικών αρχών ή των εθνικών δικαστηρίων (σκέψεις 179 έως 184). Το Πρωτοδικείο συνήγαγε το συμπέρασμα ότι η επίδικη απόφαση, κατά το μέτρο που περιορίζει χρονικώς την υποχρέωση των γαλλικών αρχών να απαιτήσουν την επιστροφή της ενισχύσεως όχι από το 1989, όταν δηλαδή η ενίσχυση αυτή κρίθηκε ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά, αλλά από την ημερομηνία κινήσεως της διαδικασίας, ήτοι από τις 11 Ιανουαρίου 1991, συνιστά παράβαση του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ) (σκέψη 185).

17 Κατά συνέπεια, το Πρωτοδικείο ακύρωσε την επίδικη απόφαση κατά το μέτρο που με την απόφαση αυτή κρίνεται,

— αφενός, ότι ορισμένα χορηγηθέντα στο PMU πλεονεκτήματα που απορρέουν

α) από την τροποποίηση της κατανομής των εισφορών που πραγματοποιήθηκε το 1985 και το 1986,

β) από τις ταμειακές διευκολύνσεις που του παρασχέθηκαν, καθόσον του επετράπη να αναβάλει την καταβολή ορισμένων εισφορών επί των στοιχημάτων,

γ) από τη θέση των μη ζητηθέντων κερδών στη διάθεσή του και

δ) από την εξαίρεση από τον κανόνα της κατά ένα μήνα αναβολής εκπτώσεως του ΦΠΑ μετά την 1η Ιανουαρίου 1989,

δεν συνιστούν κρατικές ενισχύσεις, κατά την έννοια του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης·

— αφετέρου, ότι η υποχρέωση των γαλλικών αρχών να αξιώσουν την επιστροφή της ενισχύσεως που συνίσταται στην απαλλαγή του PMU από τη συνεισφορά στην προσπάθεια ανεγέρσεως κατοικιών δεν ανατρέχει στο 1989, αλλά στην 11η Ιανουαρίου 1991.

18 Το Πρωτοδικείο απέρριψε κατά τα λοιπά την προσφυγή και αποφάνθηκε ότι κάθε διάδικος πρέπει να φέρει τα δικαστικά του έξοδα.

Η αίτηση αναιρέσεως

19 Προς στήριξη της αιτήσεως αναιρέσεως, η Γαλλική Δημοκρατία επικαλείται δύο λόγους αντλούμενους από νομική πλάνη στην οποία υπέπεσε το Πρωτοδικείο κατά την εφαρμογή των άρθρων 92, παράγραφοι 1 και 2, και 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης.

Όσον αφορά τον πρώτο λόγο αναιρέσεως

20 Με τον πρώτο λόγο, ο οποίος διαιρείται σε τέσσερα σκέλη, η αναιρεσείουσα στρέφεται κατά της αποφάσεως του Πρωτοδικείου με την οποία ακυρώθηκε η επίδικη απόφαση κατά το μέτρο που απέκλεισε από το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης τα μέτρα που αφορούν, πρώτον, την τροποποίηση της κατανομής των εισφορών επί των στοιχημάτων που πραγματοποιήθηκε το 1985 και το 1986, δεύτερον, τις ταμειακές διευκολύνσεις που παρασχέθηκαν στο PMU και απέρρεαν από την άδεια να αναβάλει την καταβολή ορισμένων από τις εισφορές αυτές, τρίτον, τη θέση στη διάθεση του PMU των μη αναζητηθέντων κερδών και, τέλος, την εξαίρεση από τον κανόνα της κατά ένα μήνα αναβολής εκπτώσεως του ΦΠΑ για την περίοδο μετά την 1η Ιανουαρίου 1989.

21 Με το πρώτο σκέλος του πρώτου αυτού λόγου, η αναιρεσείουσα υποστηρίζει ότι το Πρωτοδικείο υπέπεσε πολλαπλώς σε νομική πλάνη κρίνοντας ότι τα τρία κριτήρια στα οποία στηρίχθηκε η Επιτροπή για να μη χαρακτηρίσει ως κρατική ενίσχυση το μέτρο σχετικά με τη μείωση των εισφορών υπέρ του Δημοσίου προς όφελος του PMU ήταν απρόσφορα για να αποκλειστεί η ύπαρξη ενισχύσεως κατά την έννοια του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

22 Η αναιρεσείουσα προβάλλει, πρώτον, ότι, για να καταλήξει στο συμπέρασμα αυτό, το Πρωτοδικείο, κατά παράβαση του άρθρου 190 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 253 ΕΚ), αιτιολόγησε ανεπαρκώς ορισμένα στάδια της συλλογιστικής του και παρέλειψε να λάβει θέση επί των καθοριστικών στοιχείων που επικαλέστηκε τόσο η Επιτροπή, με την επίδικη απόφαση και τα υπομνήματα που κατέθεσε ενώπιον του Πρωτοδικείου, όσο και η ίδια, με το υπόμνημα παρεμβάσεώς της, βασίζοντας συγχρόνως ένα μέρος της συλλογιστικής αυτής σε ανακριβή αξιώματα.

23 Συναφώς, πρέπει ευθύς εξ αρχής να διαπιστωθεί ότι η επιχειρηματολογία της αναιρεσείουσας αναφέρεται στη φύση και στην έκταση του ελέγχου της εκτιμήσεως στην οποία προέβη η Επιτροπή σχετικά με τον εκ μέρους της χαρακτηρισμό ως κρατικής ενισχύσεως ενός μέτρου ληφθέντος από τις εθνικές αρχές.

24 Κατά την άποψη της αναιρεσείουσας, η ιδιαίτερη φύση του ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων συνεπάγεται ότι, όταν καλείται να εκτιμήσει τα πραγματικά περιστατικά συγκεκριμένης περιπτώσεως υπό το πρίσμα του κανόνα δικαίου, ο δικαστής πρέπει να περιοριστεί στη διακρίβωση της απουσίας προφανούς πλάνης εκτιμήσεως. Αυτός ο τύπος ελέγχου δεν μπορεί να εφαρμόζεται μόνον σε ειδικές περιστάσεις, η ύπαρξη των οποίων είναι εξάλλου συχνά δύσκολο να εξακριβωθεί. Κατά συνέπεια το Πρωτοδικείο, κρίνοντας κατ' ουσίαν ότι δεν πρέπει να περιοριστεί σε έλεγχο της προφανούς πλάνης εκτιμήσεως επί της υπάρξεως ή όχι ενισχύσεως, πλην ειδικών συνθηκών οφειλομένων ιδίως στον περίπλοκο χαρακτήρα της υπό εξέταση κρατικής παρεμβάσεως, καθόρισε κατά τρόπο εσφαλμένο η φύση του ελέγχου τον οποίο πρέπει να ασκήσει.

25 Συναφώς, αρκεί η επισήμανση ότι η έννοια της κρατικής ενισχύσεως, όπως καθορίζεται στη Συνθήκη, έχει νομικό χαρακτήρα και πρέπει να ερμηνεύεται βάσει αντικειμενικών στοιχείων. Για τον λόγο αυτό, ο κοινοτικός δικαστής οφείλει, καταρχήν και λαμβανομένων υπόψη τόσο των συγκεκριμένων στοιχείων της διαφοράς της οποίας επελήφθη όσο και του τεχνικού ή περίπλοκου χαρακτήρα των εκτιμήσεων στις οποίες προέβη η Επιτροπή, να ασκεί πλήρη έλεγχο του κατά πόσον ένα μέτρο εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 92, παράγραφος 1, της

Συνθήκης. Το Πρωτοδικείο δεν υπέπεσε, επομένως, σε νομική πλάνη όσον αφορά την έκταση του δικαστικού ελέγχου των εκτιμήσεων της Επιτροπής.

26 Δεύτερον, όσον αφορά τον έλεγχο που άσκησε εν προκειμένω το Πρωτοδικείο, η αναιρεσείουσα προσάπτει σε αυτό ότι προέβη σε εσφαλμένη εκτίμηση των επιχειρημάτων που επικαλέστηκε η Επιτροπή για να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι το μέτρο της μειώσεως των εισφορών υπέρ του Δημοσίου δεν εμπίπτει στο άρθρο 92, παράγραφος 1. Υποστηρίζει ότι εσφαλμένα το Πρωτοδικείο παρέλειψε να εξετάσει αν τα κριτήρια στα οποία στηρίχθηκε προς τον σκοπό αυτό η Επιτροπή δικαιολογούνταν, όπως ανέφερε η Επιτροπή στην επίδικη απόφαση, από τη φύση και την οικονομία του εν λόγω ειδικού συστήματος, την ύπαρξη των οποίων αναγνώρισε εξάλλου το Πρωτοδικείο. Το τελευταίο υπέπεσε επομένως σε καθοριστική νομική πλάνη για την επίλυση της διαφοράς.

27 Η αναιρεσείουσα προβάλλει ότι, στο πλαίσιο συστημάτων ανοικτών στο σύνολο της οικονομίας, η εξέταση του συμβατού ορισμένων μέτρων με το άρθρο 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης λόγω της φύσεως και της οικονομίας του συστήματος εντός του οποίου εντάσσονται είναι ουσιώδης όταν πρόκειται να γίνει διάκριση μεταξύ των μηχανισμών που μπορούν να συνιστούν κρατικές ενισχύσεις και εκείνων που δεν εμπίπτουν στις προβλέψεις της εν λόγω διατάξεως, ακριβώς λόγω του ότι δικαιολογούνται εκ της φύσεως και της οικονομίας του συστήματος. Το Πρωτοδικείο δεν μπορούσε συνεπώς να αποφύγει να διερωτηθεί επί της υπάρξεως εν προκειμένω τέτοιας αιτιολογήσεως πριν χαρακτηρίσει ως ενίσχυση το υπό εξέταση μέτρο.

28 Συναφώς, επισημαίνεται ότι από τη σκέψη 76 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει σαφώς ότι το Πρωτοδικείο όχι μόνον είχε γνώση των ιδιαιτεροτήτων του φορολογικού συστήματος που εφαρμόζεται στα στοιχήματα επί των ιπποδρομιών στη Γαλλία, αλλά ακόμη ότι τις έλαβε υπόψη.

29 Επιπλέον, η συλλογιστική της αναιρεσείουσας στηρίζεται σε πλάνη κατά την ανάλυση της επίδικης αποφάσεως. Όπως επισημαίνει ο γενικός εισαγγελέας στις παραγράφους 25 και 26 των προτάσεών του, στην επίδικη απόφαση δεν γίνεται επίκληση a priori και με ασαφείς όρους του ειδικού χαρακτήρα του γαλλικού συστήματος των φορολογικών εισφορών επί των ιπποδρομιακών στοιχημάτων με σκοπό να μη χαρακτηριστεί ως κρατική ενίσχυση η μείωση των εισφορών υπέρ του Δημοσίου. Αντιθέτως, η Επιτροπή εφάρμοσε τρία ερμηνευτικά κριτήρια από τα οποία άντλησε τα τρία επιχειρήματα που μνημονεύονται στη σκέψη 5 της παρούσας αποφάσεως, για να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι η εν λόγω μείωση δεν αποτελούσε κρατική ενισχύση αλλά «μεταρρύθμιση υπό μορφή "φορολογικής" προσαρμογής που δικαιολογείται από τη φύση και την οικονομία του εν λόγω συστήματος». Κατά συνέπεια, η επιχειρηματολογία κατά την οποία το κριτήριο που αντλείται από τη φύση και την οικονομία του συστήματος είναι αυτόνομο σε σχέση προς τα τρία άλλα κριτήρια ή αποτελεί τη νομική βάση της εκτιμήσεως της Επιτροπής στερείται παντελώς ερείσματος.

30 Κατά συνέπεια, το Πρωτοδικείο δεν παρέβλεψε ούτε αρνήθηκε να λάβει υπόψη το κριτήριο της φύσεως και της οικονομίας του συστήματος όταν εξέτασε αν, λαμβανομένων υπόψη των πραγματικών συνθηκών της προκειμένης περιπτώσεως, ορθώς η Επιτροπή έκρινε ότι το μέτρο της μειώσεως των εισφορών υπέρ του Δημοσίου δεν ενέπιπτε στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

31 Τρίτον, η Γαλλική Κυβέρνηση προσάπτει στο Πρωτοδικείο ότι υπέπεσε σε πλάνη όσον αφορά τον νομικό χαρακτηρισμό των πραγματικών περιστατικών κρίνοντας σιωπηρά ότι η Επιτροπή δεν μπορούσε να συναγάγει από την απουσία χρηματοδοτήσεως μιας μεμονωμένης ενέργειας και από την περιορισμένη διακύμανση των κρατήσεων υπέρ του Δημοσίου ότι η μείωση του ύψους των κρατήσεων αυτών κατά 1,6 % προς όφελος των εταιριών ιπποδρομιών ήταν σύμφωνη με τη φύση και την οικονομία του συστήματος και δεν αποτελούσε ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 92, παράγραφος 1.

32 Συναφώς, επισημαίνεται ότι το Πρωτοδικείο, στίς σκέψεις 57 έως 59 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, εκφράζοντας την αμφιβολία του σχετικά με το κύρος των δύο αυτών κριτηρίων που εφάρμοσε η Επιτροπή, διαπίστωσε εν πάση περιπτώσει ότι

η μεταβολή του ποσοστού των κρατήσεων υπέρ του Δημοσίου αποσκοπούσε στη χρηματοδότηση μεμονωμένης ενέργειας και ότι η μείωση του ποσοστού αυτού δεν είχε περιορισμένο χαρακτήρα.

33 Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν είναι αναγκαίο να εξετάσει το Δικαστήριο αν εσφαλμένα το Πρωτοδικείο έκρινε ότι η Επιτροπή δεν μπορούσε να εφαρμόσει τα κριτήρια αυτά για να εκτιμήσει αν το επίμαχο φορολογικό μέτρο αποτελούσε κρατική ενίσχυση.

34 Όσον αφορά τα επιχειρήματα τα οποία επικαλείται η αναιρεσείουσα έναντι των διαπιστώσεων του Πρωτοδικείου οι οποίες παρατίθενται στη σκέψη 32 της παρούσας αποφάσεως, συνεπάγονται αμφισβήτηση της εκτιμήσεως των πραγματικών περιστατικών στην οποία προέβη το Πρωτοδικείο. Τέτοια εκτίμηση όμως δεν μπορεί να αμφισβητηθεί στα πλαίσια αιτήσεως αναιρέσεως. Κατά συνέπεια, τα εν λόγω επιχειρήματα πρέπει να απορριφθούν ως απαράδεκτα.

35 Τέλος, με το τελευταίο επιχείρημα του πρώτου σκέλους του πρώτου λόγου υποστηρίζεται ότι η αναιρεσιβαλλομένη απόφαση παρουσιάζει αντίφαση μεταξύ των σκέψεών της. Συναφώς, η αναιρεσείουσα αναφέρεται ειδικότερα στη σκέψη 154 της αποφάσεως, με την οποία το Πρωτοδικείο διαπίστωσε ότι «από την προσβαλλομένη απόφαση προκύπτει ότι, πριν από τη σύσταση του PMU τον Ιανουάριο του 1989, δεν υπήρχαν συναλλαγές μεταξύ της Γαλλίας και των λοιπών κρατών μελών, πράγμα το οποίο συνεπάγεται ότι, πριν από την ημερομηνία αυτή, δεν υπήρχε καν ανταγωνισμός μεταξύ του PMU και των λοιπών επιχειρηματιών που δρούσαν στην κοινοτική αγορά της συνολομογήσεως στοιχημάτων».

36 Κατά την αναιρεσείουσα, από την ίδια τη διατύπωση του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης προκύπτει ότι η διαπίστωση αυτή έπρεπε να οδηγήσει το Πρωτοδικείο να κρίνει ότι κανένα μέτρο ληφθέν υπέρ του PMU πριν από το 1989 και, ιδίως, η προσαρμογή των εισφορών υπέρ του Δημοσίου από το 1985, τουλάχιστον κατά τα αποτελέσματά τους μέχρι το τέλος του 1988, δεν μπορούσε να αποτελεί κρατική ενίσχυση στην οποία αναφέρεται η εν λόγω διάταξη.

37 Η επιχειρηματολογία αυτή δεν μπορεί να γίνει δεκτή. Πράγματι, από τις σκέψεις 51 έως 62 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι το Πρωτοδικείο εξέτασε μόνον αν τα μνημονευόμενα στην επίδικη απόφαση τρία κριτήρια σχετικά με τη

μεταβολή του ύψους των εισφορών υπέρ του Δημοσίου ήταν επαρκή για να δικαιολογήσουν το συμπέρασμα κατά το οποίο η μεταβολή αυτή αποτελούσε μεταρρύθμιση υπό μορφή φορολογικής προσαρμογής δικαιολογούμενη από τη φύση και την οικονομία του επίμαχου συστήματος. Απεναντίας, το Πρωτοδικείο δεν αποφάνθηκε επί των λοιπών κριτηρίων εφαρμογής του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης και, ειδικότερα, επί του κατά πόσον ο ανταγωνισμός στην κοινοτική αγορά της συνομολογήσεως στοιχημάτων εθίγετο από την προσαρμογή αυτή του ύψους των εισφορών υπέρ του Δημοσίου. Δεν μπορεί συνεπώς να υπάρχει αντίφαση μεταξύ του εκτιθεμένου στη σκέψη 62 συμπεράσματος και των εκτιμήσεων που περιλαμβάνονται στη σκέψη 154 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

38 Οι ίδιες σκέψεις ισχύουν και για τα λοιπά κρατικά μέτρα που εξέτασε το Πρωτοδικείο.

39 Ενόψει των ανωτέρω, το πρώτο σκέλος του πρώτου λόγου είναι απορριπτέο.

40 Με το δεύτερο σκέλος του πρώτου λόγου, η αναιρεσείουσα επικρίνει την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση καθόσον το Πρωτοδικείο έκρινε ότι η Επιτροπή προέβη σε εσφαλμένη εφαρμογή του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης, θεωρώντας ότι οι ταμειακές διευκολύνσεις που επέτρεψαν στο PMU να αναβάλει την καταβολή ορισμένων εισφορών επί των στοιχημάτων δεν αποτελούσαν κρατική ενίσχυση.

41 Συναφώς, διαπιστώνεται καταρχάς ότι η αναιρεσείουσα επαναλαμβάνει εν μέρει τις αιτιάσεις που προέβαλε με το πρώτο σκέλος του λόγου αναιρέσεως, σχετικά με την έκταση του δικαστικού ελέγχου και με το γεγονός ότι το Πρωτοδικείο παρέλειψε να λάβει υπόψη την ιδιαίτερη φύση και την οικονομία του συστήματος των εισφορών επί των ιπποδρομιακών στοιχημάτων στη Γαλλία. Για τους ίδιους λόγους με εκείνους που αναπτύχθηκαν στις σκέψεις 23 έως 30 της παρούσας αποφάσεως, οι αιτιάσεις αυτές είναι απορριπτέες.

42 Η Γαλλική Δημοκρατία προσάπτει κατόπιν στο Πρωτοδικείο ότι έκρινε, στη σκέψη 79 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η επίδικη απόφαση δεν περιλαμβάνει καμία εκτίμηση ικανή να αποδείξει ότι η τροποποίηση του καθεστώτος της καταβολής στο δημόσιο Ταμείο των κρατήσεων επί των στοιχημάτων δεν αποτελούσε μεμονωμένο και κατά παρέκκλιση μέτρο, αλλά γενικής φύσεως τροποποίηση του φορολογικού καθεστώτος, προς όφελος του τομέα των ιπποδρομιών στο σύνολό του και όχι μόνον του PMU.

43 Τέλος, η αναιρεσείουσα επικαλείται το γεγονός ότι, αντιθέτως προς ό,τι αναφέρει το Πρωτοδικείο στη σκέψη 81 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή προσκόμισε με την επίδικη απόφαση στοιχεία αποδεικνύοντα ότι η επίμαχη κρατική παρέμβαση εντασσόταν στο πλαίσιο μιας ιδιαιτέρως βαριάς φορολογήσεως του τομέα των ιπποδρομιών, η οποία είναι σαφώς υψηλότερη από τη φορολόγηση άλλων τομέων.

44 Συναφώς, αρκεί η επισήμανση, στην οποία επίσης προέβη ο γενικός εισαγγελέας στις παραγράφους 37 και 39 των προτάσεών του, ότι τα επιχειρήματα αυτά αναφέρονται στην εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών από το Πρωτοδικείο, η οποία δεν μπορεί να αμφισβητηθεί ενώπιον του Δικαστηρίου στα πλαίσια αιτήσεως αναιρέσεως. Κατά συνέπεια, το δεύτερο αυτό σκέλος του πρώτου λόγου είναι απορριπτέο.

45 Με το τρίτο σκέλος του πρώτου λόγου αναιρέσεως, η αναιρεσείουσα υποστηρίζει ότι το Πρωτοδικείο υπέπεσε σε νομική πλάνη κρίνοντας, στη σκέψη 111 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι το συμπέρασμα της Επιτροπής ότι η διάθεση στο PMU των μη αναζητηθέντων κερδών των παικτών, αν και σκοπούσε στη χρηματοδότηση των κοινωνικών δαπανών των εταιριών ιπποδρομιών, δεν συνιστούσε κρατική ενίσχυση διότι δεν υπήρχε μεταβίβαση κρατικών πόρων, στηριζόταν σε εσφαλμένη βάση και ως εκ τούτου έπρεπε να ακυρωθεί.

46 Κατά την αναιρεσείουσα, η αναιρεσιβαλλομένη απόφαση πρέπει να ακυρωθεί επί του σημείου αυτού καθόσον, λαμβανομένης υπόψη της φύσεως και της οικονομίας του επίμαχου συστήματος, οι απομένοντες στο PMU πόροι μετά την καταβολή των κερδών στους παίκτες και των εισφορών υπέρ του Δημοσίου αποτελούν κανονικούς πόρους του PMU. Το γεγονός και μόνον ότι οι δημόσιες αρχές περιορίζουν μια δεδομένη χρονική στιγμή τη χρήση μέρους των πόρων αυτών υπέρ ειδικών στόχων δεν μπορεί να μεταβάλει τον χαρακτήρα τους και να τους καταστήσει κρατικούς πόρους.

47 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι, με τις σκέψεις 105 έως 108 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Πρωτοδικείο δικαιολογεί την εκτίμησή του σχετικά με τον χαρακτηρισμό του εν λόγω εθνικού μέτρου ως κρατικής ενισχύσεως. Όπως επισημαίνει ο γενικός εισαγγελέας στην παράγραφο 42 των προτάσεών του, η εκτίμηση αυτή δεν αφήνει περιθώριο σε ουδεμία κριτική όσον αφορά τη νομική της ορθότητα.

48 Από τις εν λόγω σκέψεις της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι το επίμαχο μέτρο είχε ως αποτέλεσμα να επιτρέψει στις εταιρίες ιπποδρομιών να αντιμετωπίσουν ορισμένες κοινωνικές δαπάνες του PMU και ότι το σύνολο των ποσών που αντιστοιχούν στα μη αναζητηθέντα κέρδη ελέγχεται από τις αρμόδιες γαλλικές αρχές. Το Πρωτοδικείο συνήγαγε στη σκέψη 109 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως το συμπέρασμα ότι, καθ' ο μέτρο η εθνική κανονιστική ρύθμιση διευρύνει τις δυνατότητες χρήσεως των ποσών αυτών για άλλες δραστηριότητες των εταιριών ιπποδρομιών από τις αρχικώς προβλεφθείσες, ο εθνικός νομοθέτης, λόγω της διευρύνσεως αυτής, παραιτήθηκε πράγματι από πόρους οι οποίοι, καταρχήν, θα έπρεπε να καταβληθούν στο δημόσιο Ταμείο.

49 Το Πρωτοδικείο προσθέτει στη σκέψη 110 ότι, κατά το μέτρο που οι πόροι αυτοί χρησιμοποιήθηκαν «για τη χρηματοδότηση (...) κοινωνικών δαπανών, κατά κύριο λόγο», όπως επισημαίνεται στην επίδικη απόφαση, αποτελούν, κατά παγία νομολογία, μείωση των κοινωνικών βαρών που πρέπει συνήθως να φέρει μια επιχείρηση και, ως εκ τούτου, ενίσχυση υπέρ αυτής.

50 Συναφώς, η απόφαση του Πρωτοδικείου της 12ης Δεκεμβρίου 1996, T-358/94, Air France κατά Επιτροπής (Συλλογή 1996, σ. II-2109), την οποία επικαλείται η αναιρεσείουσα, επιβεβαιώνει κατά τρόπο σαφή στη σκέψη 67 ότι το άρθρο 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης περιλαμβάνει όλα τα χρηματικά μέσα τα οποία ο δημόσιος τομέας μπορεί όντως να χρησιμοποιεί προς υποστήριξη επιχειρήσεων, χωρίς να ασκεί επιρροή το ότι τα μέσα αυτά ανήκουν ή όχι διαρκώς στην περιουσία του εν λόγω τομέα. Κατά συνέπεια, έστω και αν τα ποσά που αντιστοιχούν στα τιθέμενα στη διάθεση του PMU μη αναζητηθέντα κέρδη δεν είναι διαρκώς στην κατοχή του δημόσιου Ταμείου, το γεγονός ότι παραμένουν διαρκώς υπό δημόσιο έλεγχο και συνεπώς στη διάθεση των αρμόδιων εθνικών αρχών αρκεί για να χαρακτηρισθούν ως κρατικοί πόροι και για να εμπίπτει το εν λόγω μέτρο στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

51 Το τρίτο σκέλος του πρώτου λόγου είναι συνεπώς απορριπτέο.

52 Το τέταρτο σκέλος του πρώτου λόγου αναιρέσεως αναφέρεται στις σκέψεις 118 έως 122 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, στις οποίες το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε πλάνη περί τα πράγματα όσον αφορά την εφαρμογή της εξαιρέσεως από τον κανόνα της εκπτώσεως του ΦΠΑ ένα μήνα αργότερα, καθόσον η Επιτροπή έκρινε ότι το σύστημα της μόνιμης παρακαταθήκης στο δημόσιο Ταμείο, το οποίο αντιστάθμιζε τα ταμειακά πλεονεκτήματα που προέκυπταν από τη χρονική αυτή μετάθεση, ίσχυε μόλις από το 1989, ενώ είχε αρχίσει να εφαρμόζεται ήδη από το 1969.

53 Η αναιρεσείουσα προβάλλει ότι το Πρωτοδικείο ακύρωσε την εκτίμηση της Επιτροπής σχετικά με την μετά την 1η Ιανουαρίου 1989 περίοδο στηριζόμενο σε στοιχεία αναφερόμενα ουσιαστικά στην προ της ημερομηνίας αυτής περίοδο. Προσθέτει ότι το Πρωτοδικείο δεν μπορούσε να στηριχθεί μόνον στα στοιχεία αυτά για να συναγάγει το συμπέρασμα ότι η εκτίμηση της Επιτροπής σχετικά με όλη την μετά την εν λόγω ημερομηνία περίοδο ήταν εσφαλμένη. Συναφώς, η απόφαση του Πρωτοδικείου παρουσιάζει, κατά την άποψη της αναιρεσείουσας, εσφαλμένη συλλογιστική και, εν πάση περιπτώσει, δεν είναι επαρκώς αιτιολογημένη.

54 Οι αιτιάσεις αυτές δεν είναι δυνατό να γίνουν δεκτές καθόσον στηρίζονται σε εσφαλμένη ανάλυση της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως. Αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς της αναιρεσείουσας, το Πρωτοδικείο δεν έκρινε ότι η εξαίρεση από τον κανόνα της εκπτώσεως του ΦΠΑ ένα μήνα αργότερα συνιστούσε κρατική ενίσχυση, προκειμένου για την περίοδο μετά την 1η Ιανουαρίου 1989, αλλά περιορίστηκε στη διαπίστωση ότι, λαμβανομένης υπόψη της προφανούς πλάνης περί τα πράγματα στην οποία στηρίχθηκε το σύνολο της συναφούς επιχειρηματολογίας της Επιτροπής, του ήταν αδύνατο να αποφανθεί επί του αν υπήρχε ή όχι επί του σημείου αυτού κρατική ενίσχυση. Τέτοια εκτίμηση επί της ουσίας εκφεύγει του ελέγχου τον οποίο μπορεί να ασκήσει το Δικαστήριο στο πλαίσιο αιτήσεως αναιρέσεως. Κατά συνέπεια, το τελευταίο σκέλος του πρώτου λόγου αναιρέσεως είναι απορριπτέο ως απαράδεκτο.

Όσον αφορά τον δεύτερο λόγο αναιρέσεως

55 Με τον δεύτερο λόγο αναιρέσεως, η αναιρεσείουσα υποστηρίζει ότι η αναιρεσιβαλλομένη απόφαση πάσχει νομική πλάνη καθόσον, στη σκέψη 185, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι η επίδικη απόφαση παρέβη το άρθρο 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης περιορίζοντας χρονικά την υποχρέωση των γαλλικών αρχών να απαιτήσουν την επιστροφή της ενισχύσεως που συνίστατο στην απαλλαγή του PMU από τη συνεισφορά στην προσπάθεια ανεγέρσεως κατοικιών για την περίοδο μετά τις 11 Ιανουαρίου 1991, ημερομηνία κατά την οποία κινήθηκε η διαδικασία έναντι της Γαλλικής Δημοκρατίας, ενώ η επιστροφή της κρατικής ενισχύσεως έπρεπε να απαιτηθεί από την ημερομηνία κατά την οποία αυτή κρίθηκε ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά, ήτοι από το έτος 1989 και μετέπειτα.

56 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι η Επιτροπή διαπίστωσε με την επίδικη απόφαση ότι ήταν ασυμβίβαστη με τη Συνθήκη η απαλλαγή του PMU από τη συμμετοχή στην προσπάθεια ανεγέρσεως κατοικιών από το 1989· έκρινε πάντως ότι το PMU δεν έπρεπε να επιστρέψει τα αντίστοιχα ποσά παρά από την ημερομηνία κινήσεως της διαδικασίας τον Ιανουάριο του 1991, λαμβανομένης υπόψη της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης την οποία είχε μέχρι τότε ο αποδέκτης της ενισχύσεως όσον αφορά τον νόμιμο χαρακτήρα της εν λόγω απαλλαγής, λόγω της υπάρξεως μιας αποφάσεως του Conseil d'État (Γαλλία) κατά την οποία οι δραστηριότητες των εταιριών ιπποδρομιών είχαν γεωργικό χαρακτήρα και μπορούσαν επομένως να απαλλαγούν από την υποχρέωση συμμετοχής στην προσπάθεια ανεγέρσεως κατοικιών.

57 Το Πρωτοδικείο έκρινε, στη σκέψη 184 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η Επιτροπή δεν μπορούσε να λάβει η ίδια υπόψη τη δικαιολογημένη εμπιστοσύνη του αποδέκτη της ενισχύσεως, όπως την επικαλείται το κράτος μέλος, για να απορρίψει την υποχρέωση επιστροφής ενισχύσεως την οποία κρίνει ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά.

58 Κατά την αναιρεσείουσα, η απόφαση του Πρωτοδικείου πάσχει στο σημείο αυτό νομική πλάνη. Ειδικότερα, η αναιρεσείουσα προσάπτει στο Πρωτοδικείο ότι δεν δέχθηκε τη δυνατότητα της Επιτροπής να εξετάσει το επιχείρημα του κράτους μέλους κατά το οποίο ο αποδέκτης της επίμαχης ενισχύσεως μπορούσε να επικαλεστεί τη δικαιολογημένη εμπιστοσύνη του στη νομιμότητα της ενισχύσεως. Προσθέτει ότι η θέση του Πρωτοδικείου επιβαρύνει υπερβολικά τη διαδικασία, στο μέτρο που δεν επιτρέπει την εξέταση ουσιώδους επιχειρήματος, το οποίο αναφέρεται άμεσα στο ζήτημα της επιστροφής των ενισχύσεων, ήδη από το στάδιο του ασκούμενου από την Επιτροπή ελέγχου.

59 Χωρίς να είναι αναγκαίο να εξεταστεί αν ορθά το Πρωτοδικείο έκρινε, στη σκέψη 183 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι δεν απόκειται στο οικείο κράτος, αλλά στην ωφελούμενη επιχείρηση, να επικαλεστεί τη συνδρομή εξαιρετικών περιστάσεων δυναμένων να θεμελιώσουν τη δικαιολογημένη εμπιστοσύνη της για να αντιταχθεί στην επιστροφή παράνομης ενισχύσεως, αυτό δε στο πλαίσιο των διαδικασιών ενώπιον των κρατικών αρχών ή του εθνικού δικαστή, αρκεί εν προκειμένω η επισήμανση ότι, όπως ορθά είχε προβάλει η προσφεύγουσα ενώπιον του Πρωτοδικείου, η επίδικη απόφαση ήταν εν πάση περιπτώσει ανεπαρκώς αιτιολογημένη όσον αφορά την παραίτηση από την απαίτηση επιστροφής ενός μέρους της ενισχύσεως που είχε κηρυχθεί ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά.

60 Στην απόφαση αυτή, η Επιτροπή περιορίστηκε πράγματι να μνημονεύσει την ύπαρξη της αποφάσεως του Conseil d'État, χωρίς να αναφέρει ουδόλως για ποιους λόγους συνέτρεχε κατά την άποψή της ειδική περίσταση ικανή να δημιουργήσει δικαιολογημένη εμπιστοσύνη στον αποδέκτη της ενισχύσεως, παρά την παράβαση των προβλεπομένων στο άρθρο 93 της Συνθήκης κανόνων.

61 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να αναγνωριστεί ότι ορθώς το Πρωτοδικείο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η επίδικη απόφαση, καθ' ο μέτρο απαιτούσε την επιστροφή της ενισχύσεως που απέρρεε από την απαλλαγή του PMU από την υποχρέωση συνεισφοράς στην προσπάθεια ανεγέρσεως κατοικιών μόνον από την ημερομηνία κινήσεως της διαδικασίας, ήτοι από τις 11 Ιανουαρίου 1991, έπρεπε να ακυρωθεί.

62 Ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως είναι κατά συνέπεια απορριπτέος.

63 Από το σύνολο των ανωτέρω σκέψεων προκύπτει ότι εφόσον ουδείς από τους δύο λόγους που επικαλέστηκε η αναιρεσείουσα προς στήριξη της αιτήσεως αναιρέσεώς της είναι βάσιμος, η αίτηση αναιρέσεως είναι απορριπτέα.

Επί των δικαστικών εξόδων

64 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, που έχει εφαρμογή στη διαδικασία αναιρέσεως δυνάμει του άρθρου 118, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπήρξε σχετικό αίτημα. Η Επιτροπή ζήτησε την καταδίκη της Γαλλικής Δημοκρατίας στα δικαστικά έξοδα και η τελευταία ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

αποφασίζει:

1) Απορρίπτει την αίτηση αναιρέσεως.

2) Καταδικάζει τη Γαλλική Δημοκρατία στα δικαστικά έξοδα.

Rodríguez Iglesias		Moitinho de Almeida
Edward	Sevón	Schintgen
Kapteyn	Puissochet	Hirsch
Jann	Ragnemalm	Skouris

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 16 Μαΐου 2000.

Ο Γραμματέας

R. Grass

Ο Πρόεδρος

G. C. Rodríguez Iglesias